

Seminar besøksforvaltning, Svolve 11. september

Notater fra diskusjonene

Arbeidet mot helhetlig besøksforvaltning i Vestvågøy kommune

- Hvordan har samarbeidet med politikerne vært i forbindelse med planarbeidet?
  - Det er etablert en gruppe med politikere. Gruppen har utgangspunkt i formannskapet.
  - Det har vært viktig med politisk forankring i forhold til arealplanen.
  - Vi har opplevd «planmistro» blant politikere til planen tidligere. Håper dette vil bedre seg nå når politikerne er tidlig inne i prosessen. Håper også at involveringen vil gi færre dispensasjoner senere.
  - Det kan stilles spørsmål til hvordan vi skal få politikerne nok interessert siden politisk eierskap er så viktig.
- Samarbeid med grendelag og grunneierlag. Hvordan får dere til at disse blir hørt?
  - Det foreligger avtaler med grendelag/ grunneierlag uavhengig av kommuneplanarbeidet. Vi trenger koordinering med lagene både kortsiktig og langsiktig.
- Tanker om kystsonen og forhold til oppdrettsnæringen?
  - Har mål om oppdatering av kystsonen i Vestvågøy.
  - Arealplan, kystsonen og turstiplan kjøres samtidig og besøksforvaltningsperspektivet tas med.
- Reiselivsnæringen er nøkkel for å lykkes. Grenseskille mellom kommune, næring og politisk ansvar.
- Kople mellom reiselivsnæring og landbruksnæring. Samarbeid mellom disse vil være viktig fremover.

Utvikling av en ny generasjon reiselivsplan (Vega)

- Verdensarvstatus versus utbygging og økt besøk. Hvordan fungerer dette?
  - Vi har laget sårbarhetsanalyse sammen med grunneiere. Det ble da valgt ut 8 besøkspunkt som ut fra analysen var egnet til å ta imot besøk.
  - Vi forsøker å få til besøk i buffersonen til verneområdet.
- Hvordan fikk man med befolkningen på søknaden om verdensarvstatusen?
  - Vi opplevde at det var enighet i befolkningen om å se på statusen som en mulighet og ikke en begrensning. Ser nå at det er noen utfordringer som går på kombinasjonen av verdensarv og oppdrett.
- I Moskenes var det flertall mot nasjonalpark. Har dere hatt negative utfordringer som dere ikke har klart å håndtere? F.eks. i forhold til slitasje?

- Status som nasjonalpark åpner for muligheter. Blant annet egen forvalter og mulighet til å søke penger. Grunneiere og grendelag har en sterk stemme med tanke på bruk av parken.
- Slitasje og tilrettelegging med skilting? Har dere erfaringer med å kanalisere ferdsel?
  - På Vega har vi skiltet 18 turstier for å forsøke å regulere ferdsel. Turistinformasjonen markedsfører de stiene som tåler økt ferdsel best blant annet når det gjelder parkeringsmuligheter. Det er inngått en avtale med idrettslag som vedlikeholder stiene.
- Hvor mye skal vi markedsføre stier?
  - Viktig at infrastrukturen må være tilstede/ tilstrekkelig for at man skal markedsføre stien.
- Hvilke spørsmål inviterer dere til å stille i den nye reisemålsplanen? Hva skal reiselivsnæringen gjøre for å bidra til samfunnsutvikling på Vega?
  - Det er planlagt å arrangere folkemøter for å invitere og involvere bredt.
  - Vi vil at reiselivet skal berike samfunnet og utviklingen for lokalbefolkning og de som ønsker å flytte til Vega.
- Hvordan måler vi suksessen?
- Hvordan integrerer dere reisemålsplanen med øvrig planverk?
  - Vi er for tiden inne i en diskusjon om reisemålsplanen skal kjøres etter plan- og bygningsloven.
- Bærekraftsertifisering. Bedriftene er ofte lite integrert i prosessen med bærekraftsertifisering. Hvordan er dette på Vega?
  - Vi ser at det er utfordringer når det er et så lite miljø som arbeider med dette. Det er viktig å få alle i næringen til å se hva som blir deres rolle/ enkeltbedriftenes ansvar. Det må også fokuseres på hvilke muligheter hver enkelt har for å jobbe mot en bærekraftig utvikling. Hva kan jeg gjøre?
- Mange «svulstige» ord innen bærekraft. Viktig å ta dette ned og se på hva dette betyr i praksis.

Besøksforvaltning på grendenivå

- Lofoten Reiselivsfagskole tilbyr praktisk rettet grunnkompetanse som vil kunne være nyttig for aktører og unge i Moskenes.
  - Det oppleves som vanskelig å mobilisere lokal ungdom. Det er mange fra andre land, blant annet Frankrike.
- Hvis det blir tilrettelagt for reiselivsnæringa kan man da øke antall besøkende i Reinefjorden eller vil den ønskede tilretteleggingen bare ta hånd om besøk på samme nivå (antall) som nå?
  - Vi vil ikke ha flere fotturister som bare går gjennom området. Vi vil ha flere som overnatter og mer helårsturisme.
- Allemannsretten. Hva tenker dere rundt dette?
- Ruteselskap og fjordruta. Hvilket samarbeid har man her? Har man hatt dialog?

- Vi har vært i kontakt med fylkeskommunens samferdselsavdeling.
- Det er muligheter for å se på tilbudene som lyses ut for transport inn fjorden. Hva kan man legge inn av krav/føringer her?
- Hvilket ansvar har transportøren når man ser at reisende ikke er rustet for et besøk i Reinefjorden?
- Er det sannsynlig at det ikke kommer til å øke med antall besøkende i Reinefjorden? Det kan være mulig å legge på prisen for båttransporten (eks. 25 kr pr. pers) for å bruke disse pengene til utbedring av kai og annen tilrettelegging som er nødvendig for å håndtere de besøkende.

Hvem vil vi ha på besøk og hvordan kommuniserer vi med dem?

- Arbeidet som er startet er veldig bra og viser at man er på rett og god vei. Bærekraft og vertskap er tatt mer inn i Lofoten Reiselivsfagskoles undervisning. Supert med ekstern kommunikasjon, men vi trenger kunnskap om dette også blant næringsaktører i Lofoten.
- Veldig bra å kommunisere på denne måten, men dette minner om ryddeaksjoner. Skal man kommunisere slik trenger man infrastruktur på hvordan man tar imot avfallet.
- De to filmene var veldig ulike og kan treffe ulike målgrupper. Filmene var fine, men det var mye fokus på natur og kunde, og ikke fokus på lokalbefolkning og kultur.
  - Godt poeng. Dette er første steg. Det skal jobbes videre fra dette delprosjektet som vi nå orienterte om. Begge filmskaperne er interessert i videre samarbeid.
- Viktig at man fremover ikke bare henvender seg mot unge, men også andre målgrupper som barn og eldre.
- Hva er bærekraft og hvordan kommuniserer man dette? Allemannsretten. Ønsker at man i det videre arbeidet retter seg mot næringa og deres ansvar. Skape diskurs rundt natur og forvaltning.

Hvordan opplever gjestene våre Lofoten?

- 100-lappen som det spørres om i undersøkelsen. Hva er denne satsen basert på?
  - Den er ikke basert på noe spesielt. Man ønsket bare et konkret beløp som de besøkende skulle forholde seg til.
  - 100 kr er kanskje litt lavt.
  - På Svalbard foregår det undersøkelser for å finne «smertegrensen» for hvor mye de besøkende er villige til å betale.
- Hvis man skal komme til et nivå på hva som er «riktig» sats på turistskatt så vil 100 kr fra alle de besøkende bli et anselig beløp til sammen.
- Hvordan får vi til å øke verdiskapingen pr. besøkende, men ikke økt volum. Det bør være et mål å få større verdiskaping lokalt for hver besøkende.

- På Røst er det pr nå ikke så mange besøkende. Der ønsker man ikke nødvendigvis flere besøkende, men jobber med å få økt verdiskaping pr. gjest.
- Det finnes studier går på underforbruk som viste at gjester ville vært villige til å bruke mer penger dersom det var noe mer å bruke penger på.
  - Legger merke til at bobilene trekkes frem i undersøkelsen. Hvorfor gjøres det ikke mer for å ta tak i dette problemet? Eks. tømmeplasser for bobiler. Rasteplasser brukes flittig av bobiler. Er den bruken som er nå ønskelig?

Hvordan rigge infrastrukturen for mer besøk?

- Hvordan håndterer dere drift av toalettene?
  - Det er kommunene sitt ansvar å drifte toalettene.
  - Toalettet som er satt opp i år viser at driften blir dyr. Det bør kanskje kjøpes inn større septiktanker.
- Vil betalingssystemene dekke driften av toalettene?
  - Det kan bli mye penger som kommer inn, men det er pr nå ikke klart hvor mye kommunene skal ta i betaling.
- Hvilket tidsaspekt er det på parkeringen i Torsfjorden?
  - Det skal forhåpentligvis bli anbudsrunde før jul.
- Skal det være betaling på parkeringsplassen?
  - Dette krever oppfølging, men det er opp til Flakstad kommune om det skal tas betaling.
  - 20-30 kr pr. parkerte bil vil utgjøre betydelig med inntekter med det antall biler det er nå.
- Er det praktisk mulig å få toalett i Kvalvika?
  - Ja, det er teknisk mulig. Driftsutgiftene vil bli dyrere enn ved de andre toalettene.
- Hva tenker du rundt info til brukerne av toalett og avfallsordningene?
  - Vi ser at det må være en felles markedsføring for hele Lofoten.
- Værøy og Røst tilhører Iris som avfallsselskap. Kan det være aktuelt å legge til rette for at de andre avfallsselskapene i Nordland kan lære av LAS sine erfaringer?
- Kan du utdype erfaringer med Statens Vegvesen?
  - I løpet av de fire kommende årene er det planlagt et toalett i Gullsfjorden.
  - Noen små skjær i sjøen, men dette ordnes opp i.
- Ulike sorteringsordninger i Norge. Hvorfor er det slik?
  - Det er mange ulike utfordringer når det gjelder eksempelvis avstander og mengder med avfall rundt om i Norge. Det jobbes nasjonalt med en ens ordning.
  - De gule sekkene for restavfall fungerer dårlig fordi alt mulig avfall kastes i disse sekkene.
- Forebyggende rydding, info og tilrettelegging er viktig for å holde det ryddig.

- Avfall som settes utenfor kontainerne er utfordrende fordi mange andre følger etter og gjør det samme.
- Avfallshåndtering for fritidsboliger. Hvordan er dette hos dere?
  - De som er bosatt i kommunene innen LAS sitt nedslagsområde tar avfallet med seg hjem. Andre kjøper gule sekker. Det tenkes på ulike løsninger for å ta hånd om denne type avfall.

Tjenstedesign som metode i besøksforvaltning

- Når brukernes forventninger er så lave åpnes muligheter for å tilby dem noe ekstra.
  - Erfaringer viser at basistilbudene må være på plass først. Deretter kan man se på hva som skal til for å heve Lofotopplevelsen ekstra.
  - Vi kan gi gjestene mer enn det de forventer.
- Fergekaia er et sted man kan bruke til å markedsføre gjestenes neste besøk til Lofoten.
- Tjenstedesign og opplevelsesdesign. Hvordan kan fylkeskommunen bidra til at reiselivsaktører kan leie inn designere og få kompetansebygging? Finnes det noen finansieringsløsninger?
  - Tanken er å bruke erfaringer fra tjenstedesignprosjektet til andre og lignende tilfeller. Innspillet tas med videre.
- Det er mulig å bruke fergekaia til storytelling og kjernefortellinger fra Lofoten.

Hva gjør vi når fjorden i perioder er overfylt av båter og gjester?

- Stitilrettelegging. Hva gjør dere for å bedre organisering rundt finansiering?
  - Erfaringer på at det er viktig at grendelagene samordner seg.
  - Bedriftene/reiselivsnæringa har signalisert at de er positive til å bidra på finansieringssiden.

Bærekraftig reiseliv og lokalsamfunnsutvikling – muligheter og begrensninger gjennom planlegging og nettverk

- Landskapsressursanalyse. Er det mulig for oss å bruke dette i vårt arbeid i Vestvågøy?
  - Kan være et godt verktøy å bruke. Kan også gjøre brukeranalyser.